

Izložbena djelatnost Državnog arhiva u Pazinu

Anamarija Kurelić, Biserka Budicin

Neprestan i brz razvoj tehnologije uvjetuje i nove oblike informiranja i komunikacije između arhivista i knjižničara te korisnika arhivskog gradiva i knjižnične građe. Izložbe su još jedan oblik upoznavanja šire javnosti s onime o čemu se u arhivu skrbi. Državni arhiv u Pazinu ima ustaljenu praksu izložbene djelatnosti te ovom prilikom iznosimo tri načina predstavljanja i upoznavanja šire zajednice s dvije istaknute osobe te jednom plemićkom obitelji čije gradivo i građu imamo u našoj ustanovi. One su, svaka na svoj način, svojim djelovanjem ostavile dubok trag na razvoj kulture i gospodarstva ne samo na istarskom području, nego i šire. Riječ je o Zvani Črnji, pjesniku, esejistu, kulatorologu, novinaru i filmologu rodom iz Žminju; Vladimiru Nazoru, učitelju koji je znakovit dio svojeg radnog vijeka proveo u Hrvatskoj državnoj gimnaziji u Pazinu, u današnjoj zgradi Državnog arhiva u Pazinu te labinskoj plemićkoj obitelji Battiala. Virtualne izložbe *Zvane Črnja* i *Vladimir Nazor* nastale su u sklopu projekta Mreža virtualnih izložbi kulturne baštine kojega je pokrenula Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Cilj projekta je na jednom mjestu okupiti i objediniti tematske zbirke digitalizirane građe iz hrvatskih knjižnica i ostalih baštinskih ustanova.

Izložba Zvane Črnja

Izložba *Zvane Črnja* izrađena je 2020. godine u suradnji knjižnice Državnog arhiva u Pazinu i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u povodu 100. obljetnice rođenja Zvane Črnje.

Počtna stranica virtualne izložbe *Zvane Črnja*

Izložba je rađena u programu WordPress, jednom od najpopularnijih sustava za upravljanje sadržajem. Za izložbu korišten je predložak u obliku vremenske lente koji donosi pregled važnih događaja iz Črnjinog života s popratnim tekstovima, fotografijama i arhivskim gradivom. Prikazano je arhivsko gradivo i knjižnična građa pazinskog arhiva, arhivsko gradivo Hrvatskog državnog arhiva i Župnog ureda u Žminju, izvori digitalne zbirke Alda Klimana te građa o Zvani Črnji koju posjeduje Čakavski sabor u Žminju. U sklopu izložbe dostupne su i preslike naslovnica njegovih knjiga popraćene kratkim tekstom o svakom pojedinom djelu, a predstavljena su i društvena i književna priznanja koja je Črnja dobio za književni rad, ponajprije za svoj čakavski pjesnički opus.

Naslovnice Črnjinih knjiga

Autorica izložbe je knjižničarka Anamarija Kurelić, za tehnički dio izložbe je zaslužan arhivist Sebastijan Legović, a za digitalizaciju građe viši arhivski tehničar Jakov Kmet.

Izložba Vladimir Nazor

Virtualna izložba *Vladimir Nazor* izrađena je 2022. godine po uzoru na izložbu *Život i djelo Vladimira Nazora* koja je predstavljena u Državnom arhivu u Pazinu 2019. godine, a u povodu 70. obljetnice smrti Vladimira Nazora. Za izradu izložbe korišten je tekst iz kataloga navedene izložbe, građa Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, njezina Odsjeka za povijest hrvatske književnosti pri Zavodu za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, digitalizirana Nazorova djela iz zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te zaseban tekst

Počtna stranica izložbe

akademika Josipa Bratulića *Istra u životu i djelu Vladimira Nazora*.

Izložba je također izrađena u programu WordPressu korištenjem predloška slider. Pregledavanje izložbe je zamišljeno tako da se slajdovi listaju pomoću pokretnih fotografija koje rekonstruiraju Nazorov život od rođenja, djetinjstva i školovanja pa do njegova književnog stvaralaštva. Izložba sadrži i hiperveze za čiju su izradu korišteni podaci iz Hrvatske enciklopedije i Hrvatskog biografskog leksikona budući se ove poveznice odnose na poznate ličnosti. Na klizačima (eng. *slider*, dio grafičkoga korisničkog sučelja čijim se najčešće vodoravnim pomicanjem određuje ili mijenja vrijednost ili sadržaj na ljestvici, kliznoj skali ili izborniku) je prikazano Nazorovo djetinjstvo, fotografije njegove obitelji koje su pohranjene u HAZU i podaci o njegovom obrazovanju, kao i karta izrađena u predlošku *storymaps*. Svaka fotografija na virtualnoj karti prikazuje kratki povijesni pregled odgojno obrazovne ustanove u kojoj je Nazor obnašao svoju dužnost nastavnika ili ravnatelja (pripravnik u Realnoj gimnaziji u Splitu, nastavnik u gimnazijama u Zadru i Pazinu, nastavnik u učiteljskim školama u Koprui, Kastvu i Zagrebu, upravitelj dječjeg doma u Crikvenici, ravnatelj ženske realne gimnazije na

Sušaku te upravitelj dječjeg sirotišta na Josipovcu u Zagrebu). U vrijeme kada je počeo pisati Nazor je prvo pisao pjesme te tako u poglavlju *Književno stvaralaštvo* korisnici mogu uz informacije o tome poslušati i zvučne zapise njegovih pjesama koje su prepoznate kao velik prilog hrvatskom pjesništvu: *Erotika, Ban Dragonja, Brač i Hrvatski jezik*. Zvučne zapise je priredio učenik Pazinskog kolegija Dino Peruško. Posebna cjelina se odnosi na tekst akademika Josipa Bratulića *Istra u životu i djelu Vladimira Nazora*. Tekst je dostupan u cijelosti u pdf formatu, a prikazuje Nazorov književni opus u Istri s obzirom da je Istra za Nazora bila posebno vrelo nadahnuća. Tu nastaju Nazorove priče *Veli Jože, Istarski bolovi*, povijesne balade *Krvava košulja*, roman *Krvavi dani*, a posebno mjesto zauzimaju *Hrvatske čitanke za opće pučke škole* koje je on uredio, a bitno su utjecale na buđenje nacionalne svijesti kod mladih ljudi. Poveznica digitalna zbirka vodi na portal Digitalna NSK, središnje mjesto okupljanja digitalnih zbirki Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Građa ne uključuje samo pisana Nazorova djela, nego i glazbenu građu koju su skladali poznati hrvatski skladatelji Dinko Fio i Božidar Širola te ilustraciju slikara Ljube Babića za Nazorovo djelo *Tri priče za djecu*. Portal omogućuje korisnicima čitanje digitaliziranih Nazorovih djela *Krvavi dani, Krvava košulja, Lirika, Istarski bolovi, Hrvatski kraljevi, Priče iz djetinjstva, Veli Jože* i druga djela. Posljednja cjelina u nizu, nazvana Igrarije, namijenjen je rasonodi te korisnici mogu slagati puzzle i složiti lik Velog Jože ili pak zaigrati osmosmjerku i naći tražene pojmove.

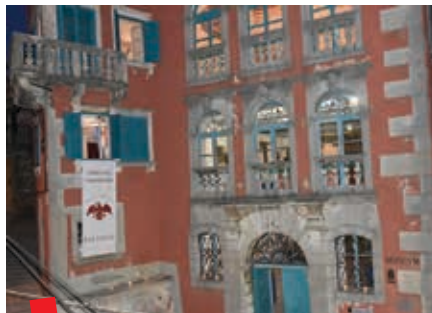
Autorica izložbe je knjižničarka Anamarija Kurelić, tehnički urednik arhivist Sebastijan Legović, suradnici akademik Josip Bratulić te djelatnici Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: knjižničarska savjetnica dr. sc. Sofija Klarin i knjižničarke Sanja Lapiš i Iva Adžaga Ašperger.

Izložbe su dostupne na portalima virtualne izložbe Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, na tematskom portalu znameniti.hr i na mrežnim stranicama Državnog arhiva u Pazinu.

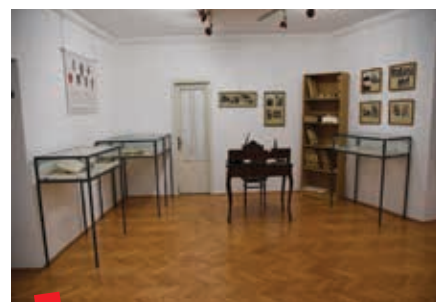
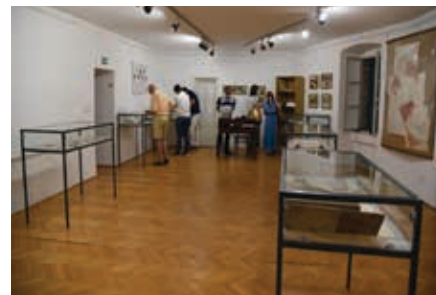
Izložba Obitelj Battiala

Iz biografije koju nam je ustupio Narodni muzej Labin doznajemo, kako se tvrdi, da je „osnivač“ ove obitelji bio gusar tursko-albanskog podrijetla. Kada je došao kraj zlokobnom gusarenju (krađama, pljačkama) 1627. godine, biva protjeran u Pređubac. Tijekom 100 godina progonstva provedenih u Pređupcu Battiale su kupili preko 300 čestica zemlje južno od Labina i u Krapanskoj uvali. Od 1700. godine zamjenama i kupovinom oblikovali su dva velika seoska imanja – Dubrovu i Sveti Martin. Svako to imanje imalo je po 25 žatika/zatka te šumu površine 1000 hektara na rtu Ubac. U siječnju 1665. godine obitelj stječe status građana, a u svibnju 1742. godine titulu grofova. Obiteljsko gradivo je otkupljeno 2010. godine. Ukupna količina je 5,5 d/m, a vrijeme nastanka je u rasponu od 17. do 20. stoljeća.

Izložba je bila postavljena u Narodnom muzeju Labin (ujedno i palača u kojoj je obitelj Battiale živjela) i otvorena od 18. kolovoza do 30. rujna 2021 godine.

Palača Battiala-Lazarini, odnosno Narodni muzej Labin

Postav izložbe

Izložbu čini šest cjelina s ukupno 56 izložaka izvornog arhivskoga gradiva. Svaki je eksponat popraćen legendom s osnovnim podatcima o njemu.

U prvoj cjelini *Obiteljska dokumentacija* izložena su pismena koja dokazuju njihov status, obiteljska stabla, ženidbeni ugovori, odnosno zapisi koji dokazuju rodbinske veze s obitelji Toscani i Lazarini. Uz to postoji i plakat sa svim inačicama obiteljskog grba koje smo mogli pronaći s opisom na hrvatskom i talijanskom jeziku.

Druga cjelina *Imovina* predstavljena je kroz 16 uveza isprava i drugih pismena koji dokazuju pravnu osnovu stjecanja imovine (kupoprodaja, cesija, zakupi, zamjene, najmovi, nasljeđivanje i dioba...) te ručno crtana karta posjeda - skica tlocrta.

Treća cjelina *Posjedi i obvezno pravni odnosi* donosi 4 ručno crtane karte njihovih posjeda te 10 evidencija potraživanja i davanja u spomenutim odnosima (sočeda, kolonat...).

Četvrta cjelina posvećenja je *Zdravlju*, odnosno zdravstvenoj dokumentaciji članova obitelji: opis psihofizičkog stanja sedamnaestogodišnje Margherite Battiala s početka 19. stoljeća, opis simptoma i terapija, recept za otklanjanje boli iz 1825. te 6 liječničkih recepata iz prve polovice 19. stoljeća.

Posljednja cjelina *Pisma* sadrži 5 pisama u izvorniku te 8 preslika prikazanih na animaciji.

Svoj prilog izložbi dao je i Narodni muzej Labin - diploma Tommasa Lazzarinija sa Sveučilišta u Rimu i nekoliko fotografija članova obitelji.

Osim izvornika, preslika i fotografija (njih 18), izložbu obogaćuju tri multi-medijalne animacije. Uz spomenutu u cjelini *Pisma*, tu je još ona koja donosi obiteljsku biografiju, a posljednja je animacija posvećena genealogiji ove obitelji u obliku velikog i raskošnog obiteljskog stabla čije grane predstavljaju svaku pojedinu generaciju obitelji Battiala, odnosno one članove koji su dalje prenosili prvorodstvo, dakle muške članove koji su imali svoje zakonite muške potomke. Tu animaciju upotpunjuje 13 digitalnih preslika izvornog arhivskoga gradiva. Treću animaciju obilježava osam reprezentativnih i sadržajno zanimljivih pisama koja su pojedini članovi obitelji primali i/ili slali. Upotpunjeni su preslikama izvornika te njihovim prijepisom i prijevodom. Animacije je izradio CM Studio iz Zagreba (Matija Čibej).

Autorica izložbe i kataloga s tekстом pisanim na hrvatskom i talijanskom jeziku je arhivistica Biserka Budicin. Katalog je grafički oblikovala Ivona Verbanac iz Labina.

Valja napomenuti kako je izložba prilagođena slijepim i slabovidnim osobama putem zvučnih zapisa (snimljeni na Radio Istri) koji su dostupni na stranici Državnog arhiva u Pazinu. ■

Animacija: Biografija

Animacija: Pisma

Animacija: Obiteljsko stablo

INFO

Državni arhiv u Pazinu: <https://www.dapa.hr/>

Virtualna izložba Vladimir Nazor: <http://virtualna.nsk.hr/portfolio/vladimir-nazor/>

Virtualna izložba Zvane Črnja: <http://virtualna.nsk.hr/portfolio/zvane-crnja/>

Izložba Obitelj Battiala: <https://www.dapa.hr/battiala/>